

Àmbit social i criminològic

INVESTIGACIÓ

Producció pròpia, 2015

La reincidència en mesures penals alternatives 2015

(RESUM EXECUTIU)

Autors

Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica

Any 2016

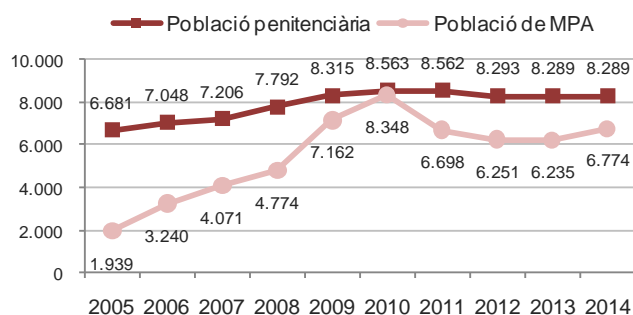
La reincidència en mesures penals alternatives 2015

Autors: Capdevila Capdevila, Manel; Ferrer Puig, Marta; Framis Ferrer, Berta; Garrigós Bou, Albert; Mora Encinas, Judit; Batlle Manonelles, Ares; López Izquierdo, Berta; Blanch Serentill, Marta

1. Evolució històrica de les MPA

L'aplicació de mesures penals alternatives a la presó a Catalunya ha augmentat considerablement en l'última dècada i, especialment, en el període anterior al 2010, en què es va quadruplicar el nombre de persones sotmeses a una MPA. Aquest fet, que podem relacionar en bona part amb la inclusió en el Codi penal de nous delictes relacionats amb la *seguretat viària* i la *violència de gènere*, no ha implicat una disminució de la població penitenciària.

Gràfic 1. Nombre de persones sotmeses a una MPA i nombre de penats a la presó

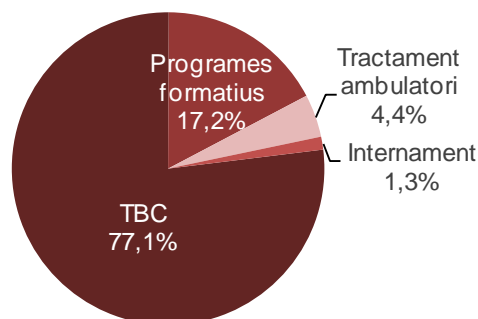
Font: Dades estadístiques del web del Departament de Justícia (població últim dia de l'any) - justicia.gencat.cat

Abans de les reformes penals esmentades, els delictes *contra la propietat* eren els més freqüents en les demandes de MPA (Justidata 36, 2003 i Villacampa *et al.*, 2006). Caldrà veure, doncs, si el perfil penal de les persones ateses ha canviat.

2. La recerca

En total, **8.839 persones** van finalitzar una MPA l'any 2010. La majoria per la imposició de *treballs en benefici de la comunitat* (77,1%) i, a molta distància, de *programes formatius* (17,2%). En proporció, la resta de mesures són residuals: *tractament terapèutic ambulatori* (4,4%) o *internament* (1,3%).

Gràfic 2. Distribució de la població de MPA segons la mesura imposada

Per a aquesta recerca, s'han classificat les mesures sobre la base de la intervenció i no segons la forma d'imposició. A l'hora d'interpretar les diferències entre cada mesura, caldrà tenir present les següents formes en què els jutges poden imposar les MPA:

Forma d'imposició	Mesures			
	TBC	PF	TTA	INT
Pena directa	✓			
RPS (impagament multa penal)	✓			
Substitució	✓	✓	✓	✓
Suspensió		✓	✓	✓
Mesura de seguretat		✓	✓	✓

FITXA TÈCNICA DE LA RECERCA

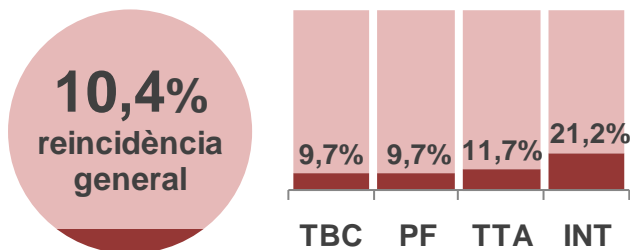
Àmbit territorial	Catalunya
Població objecte d'estudi	Persones que van finalitzar una MPA l'any 2010 (N=8.839) i persones que van sortir de presó per delictes de <i>trànsit</i> (N=227) o <i>violència de gènere</i> (N=156) l'any 2010. Seguiment fins al 31/12/2014, amb 4,5 anys de mitjana
Concepte de reincidència	Reincidència en execució penal (nou fet delictiu amb nova condemna a una MPA o nova entrada al sistema penitenciari)
Font de les dades	SIJJ/MPA (Sistema d'Informació de Justícia Juvenil i MPA) SIPC (Sistema d'Informació Penitenciari Català)
Explotació estadística	Paquet estadístic IBM SPSS Statistics 17.0

3. Reincidència

Una de cada deu persones a qui s'ha aplicat una MPA ha tornat al sistema d'execució penal (nova MPA o ingrés a la presó) per un nou delictes. La resta, nou de cada deu persones, no ha tornat al sistema en els 4,5 anys de mitjana de seguiment.

Aquestes dades no es poden comparar amb altres estudis fets a Catalunya, atès que n'hi ha molt pocs i es donen importants diferències metodològiques respecte al temps de seguiment, les MPA estudiades o el mateix concepte de reincidència. Els resultats presenten intervals molt amplis en funció de l'objecte d'estudi: del 14,1% al 44,8% (Bonfill *et al.*, 2013; Cid, 2007b; Villacampa, 2006; Villacampa *et al.*, 2006).

Gràfic 3. Taxes de reincidència generals 2015

3.1. Perfil sociodemogràfic dels penats

La majoria de persones que finalitzen una MPA són homes (91,9%) i tenen nacionalitat espanyola (70,4%). De les persones estrangeres, més de la meitat provenen de Centre i Sud-amèrica i destaquen, en proporcions més petites, les provinents del Magrib i de la Unió Europea.

Pel que fa a aquestes variables sociodemogràfiques, trobem alguna diferència respecte a les persones que, el mateix any 2010, van sortir en llibertat de presó a Catalunya (Capdevila *et al.*, 2015). En el grup de persones que finalitzen una MPA, hi trobem un percentatge molt semblant de dones (el 8,1% envers el 8,3% a la població penitenciària), però una proporció inferior d'estrangers (el 29,6% envers el 43,2% a la població penitenciària).

La mitjana d'edat en què es comet el delictes pel qual s'aplica una MPA és de 34 anys (32,5 en les penes de presó).

8%
dones

30%
estrangers

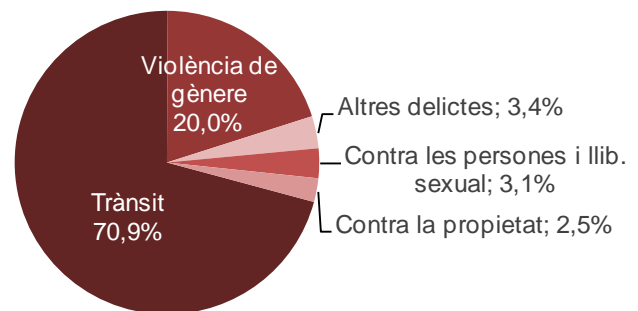
3.2. Perfil penal dels penats

De les persones a qui s'aplica una MPA, la quarta part tenen antecedents. I d'aquest grup, la meitat han passat anteriorment per un centre penitenciari.

24%
antecedents

La tipologia delictiva més freqüent (70,9%) està relacionada amb delictes de *trànsit* (contra la seguretat viària), seguit d'un 20,0% de delictes de *violència de gènere*.

Gràfic 4. Distribució de la població de MPA segons el delictes comès

En funció del delictes comès, la instància judicial aplica amb més freqüència una MPA o una altra. La majoria de TBC s'imposen per delictes de *trànsit* (84,9%) i la majoria d'obligacions d'assistir a programes formatius s'apliquen als delictes de violència de gènere (64,8%).

3.3. Execució i compliment

Barcelona, en termes absoluts i en proporció al seu pes poblacional, assumeix tres de cada quatre MPA, però la que en té més d'executades per cada cent mil habitants és Lleida (203,6) i la que menys, Girona (79,6).

En el 31,8% de les mesures s'ha produït alguna incidència durant l'execució. No obstant això, la majoria dels condemnats ha finalitzat la mesura per compliment (88,9%).

89%
compliment

Alguns dels factors que influeixen en les incidències són: tenir antecedents, l'àrea geogràfica de procedència, el temps imposat o la violència en el tipus de delictes.

Hi ha grans diferències pel que fa a la durada del procés, el temps imposat i el d'execució, segons la mesura aplicada i el delictes comès. Aquest és el motiu pel qual aquestes variables s'analitzen en els apartats següents.

4. Treballs en benefici de la comunitat (TBC)

6.807
persones
van finalitzar un
TBC l'any 2010

9%
dones

30%
estrangers

24%
antecedents

89%
compliment

9,7%
reincidència

Els TBC s'imposen majoritàriament per delictes relacionats amb el trànsit (84,9%).

El temps que s'imposa majoritàriament va d'1 a 22 jornades i la mitjana l'execució és de 8,3 mesos. L'execució s'inicia 1,3 anys després d'haver comès el delicte. El temps total, des del delicte fins que es tanca l'execució, és de 23,7 mesos, quasi 2 anys.

Tot i que en un 32,7% dels casos s'ha produït alguna incidència durant l'execució, la majoria de les persones han finalitzat el compliment dels TBC correctament (88,6%).

Reincidència

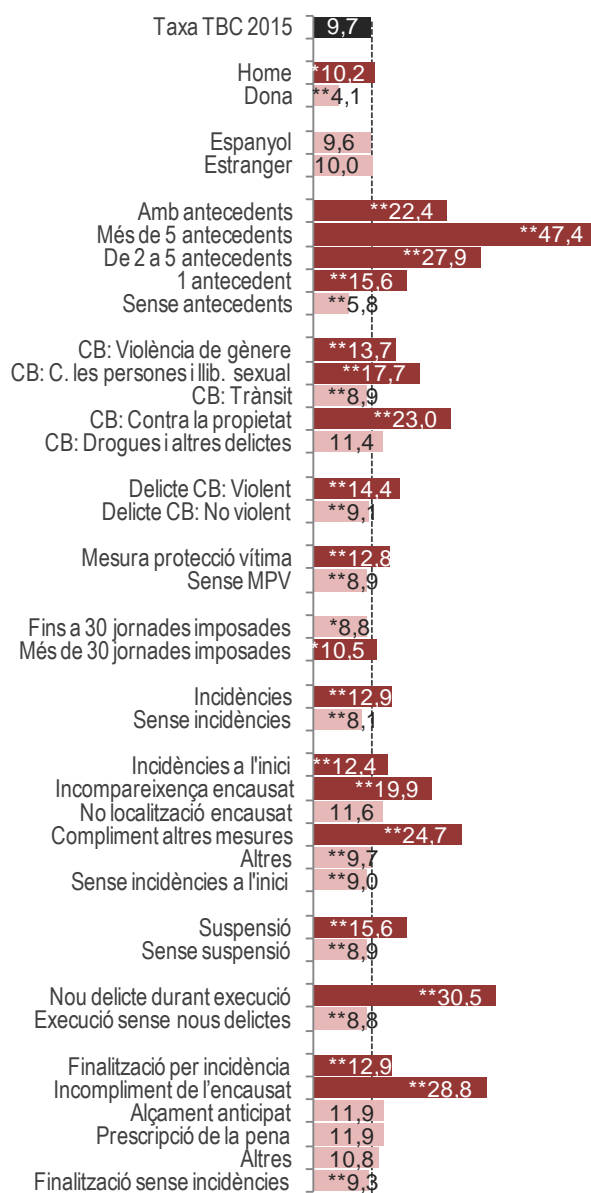
La taxa de reincidència és del 9,7%. Nou de cada deu penats que compleixen uns TBC no han reincidit en els cinc anys després d'haver finalitzat la mesura.

Tenir antecedents és la variable que més explica tant les incidències durant l'execució de la mesura com la reincidència posterior.

De mitjana, es triga 503,26 dies a reincidir (1,4 anys). La majoria dels reincidents de TBC repetiran un nou delicte de *trànsit* (52,6%) i rebran com a resposta penal una altra MPA (70,5%) i més concretament un TBC (62,6%).

Tot i la significança estadística, entre les taxes de reincidència segons el nombre de jornades de TBC, la diferència és mínima (8,8% quan són fins a 30 jornades enfront del 10,5% en més de 30 jornades). En general, el condemnat a una pena de TBC fins a 30 jornades es correspon a una persona sense cap recorregut delinqüencial i que ha comès un fet de poca gravetat relacionat amb conductes contra la seguretat viària.

Gràfic 5. Taxa de reincidència dels TBC i taxes específiques

** Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

* Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

5. Programes formatius (PF)

1.522
persones
van finalitzar un
PF l'any 2010

5%

dones

33%

estrangers

29%

antecedents

93%

compliment

9,7%
reincidència

Els programes formatius s'imposen majoritàriament per delictes relacionats amb la *violència de gènere* (64,8%) i en menor mesura contra la *seguretat viària* (27,7%).

Un programa formatiu dura orientativament entre 26 i 30 hores lectives. El temps que va des del primer contacte del delegat d'execució de mesures fins al tancament de l'execució és de 9,4 mesos de mitjana. En total, el temps que passa des de la comissió del delictes fins que es tanca l'execució és de 38,9 mesos (3,2 anys).

Malgrat que en una quarta part dels casos hi ha hagut alguna incidència durant l'execució (25,7%), la majoria dels condemnats a programes formatius han complert la mesura satisfactòriament (93,0%).

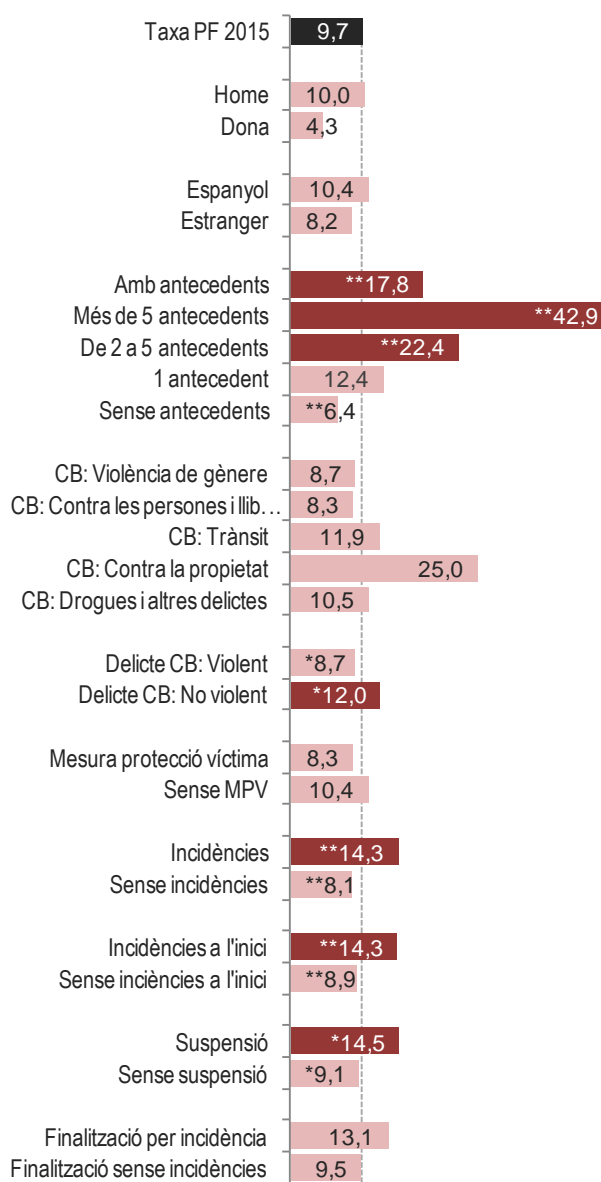
Reincidència

La taxa de reincidència és idèntica als TBC: 9,7%. Nou de cada deu penats que compleixen un PF no han reincidit en els cinc anys posteriors a la seva finalització.

També els antecedents constitueixen la variable més explicativa tant per les incidències en l'execució de la mesura com per la reincidència posterior.

De mitjana, es triga 550,59 dies a reincidir (1,5 anys). En la reincidència majoritàriament es torna a imposar una MPA (62,2% dels casos), però es canvia la mesura per un TBC (56,1%). Els delictes que es cometen amb més freqüència en la reincidència són relacionats amb el *trànsit* (38,5%) i *contra les persones* (27,7%).

Gràfic 6. Taxa de reincidència dels PF i taxes específiques

** Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

* Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

6. Tractament ambulatori (TTA)

392
persones
van finalitzar un
TTA l'any 2010

13%
dones

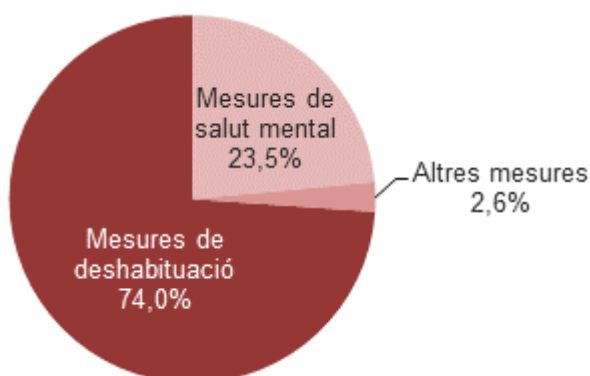
15%
estrangers

62%
antecedents

78%
compliment

11,7%
reincidència

Gràfic 7. Tractaments ambulatoris per tipologia de tractament

La majoria d'aquest grup de persones tenen antecedents (62,2%) i gran part d'aquests són penitenciaris (77,5%).

Respecte al delictes pel qual se'ls ha imposat un TTA, no en destaca una tipologia concreta. Un 55,4% de delictes són no violents. La durada del programa de TTA és de 2,1 anys.

El temps des de la comissió del delictes fins a l'inici de la mesura és de 3 anys, període que considerem excessiu en termes d'eficiència.

S'han produït incidències en un 39,8% dels casos. No obstant això, la majoria de persones ha complert la mesura (78,1%).

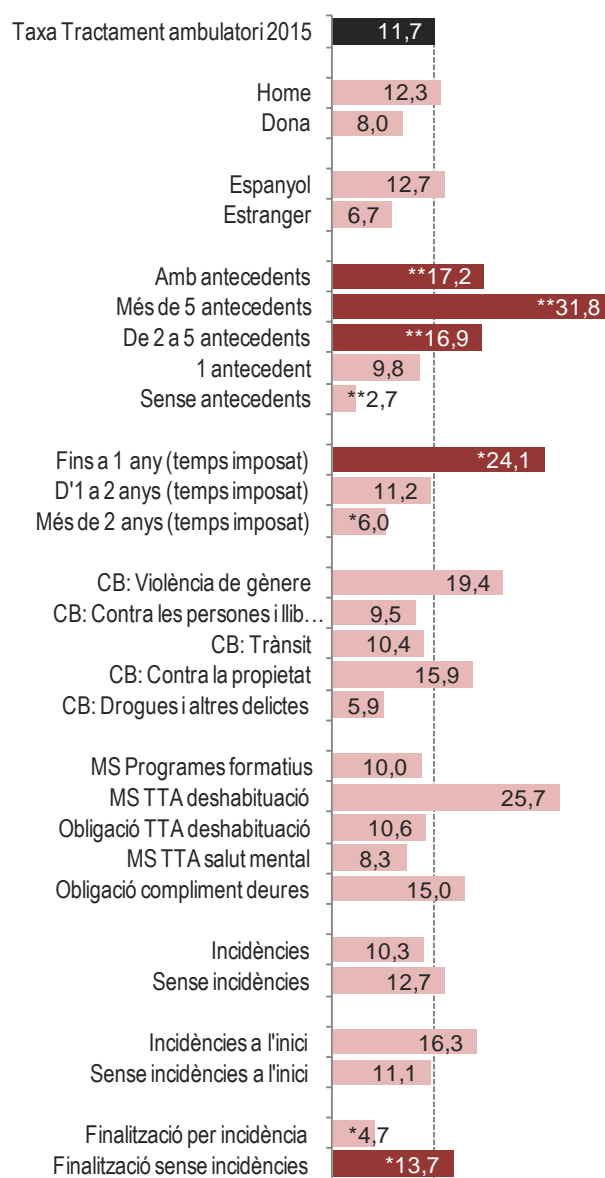
Reincidència

La taxa de reincidència es de l'11,7%.

El nou delictes es comet 490,93 dies de mitjana després d'haver finalitzat el TTA (1,3 anys).

El fet d'analitzar una població petita (46 reincidents) i de disposar de poques variables no ens permet extreure resultats que expliquin millor la reincidència, excepte el fet de tenir antecedents, com en la resta de mesures.

Gràfic 8. Taxa de reincidència dels TTA i taxes específiques

** Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

* Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

7. Internament (INT)

118
persones
van finalitzar un
INT l'any 2010

8%
dones

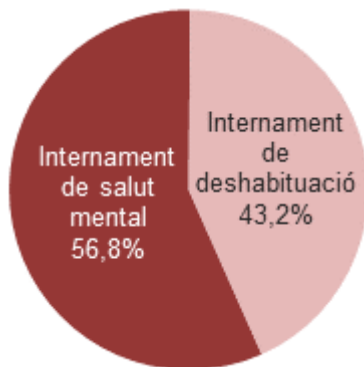
8%
estrangers

83%
antecedents

87%
compliment

21,2%
reincidència

Gràfic 9. Mesures d'internament per tipologia de tractament

Aquest grup és el que té més antecedents (83,1%), la majoria dels quals són penitenciaris (86,7%).

El delictes més freqüent pel qual s'imposa un internament és *contra la propietat* (40,7%), malgrat que és habitual que aquests penats cometin delictes heterogenis. A més, un 61,9% són delictes amb violència. L'internament dura 1,6 anys de mitjana.

El temps des de la comissió del delictes fins a l'inici de la mesura és de 2,3 anys, període que considerem excessiu en termes d'eficiència.

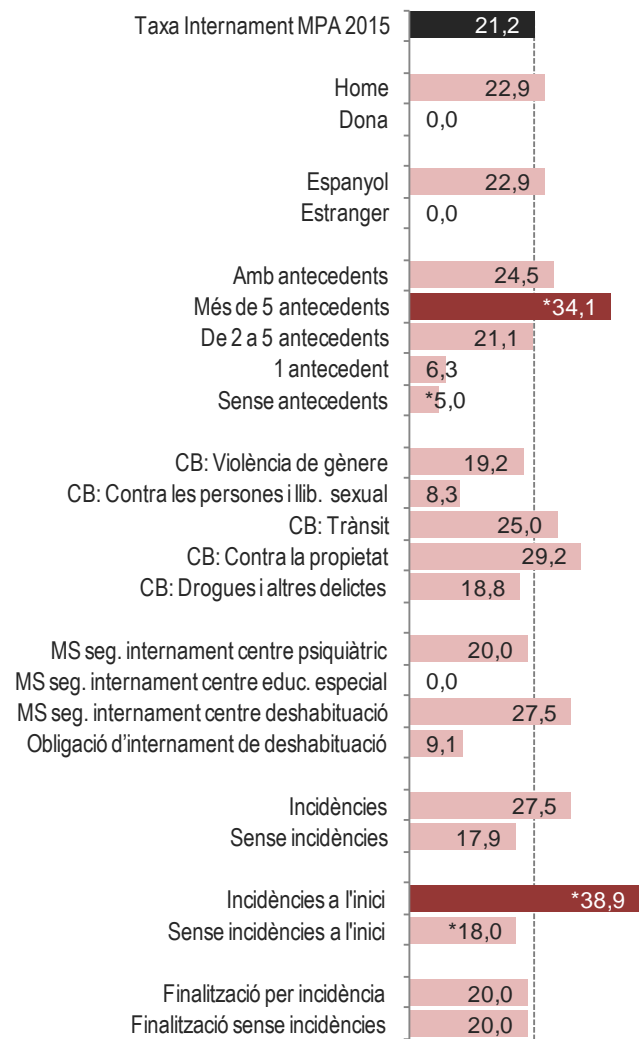
La mesura es compleix en la majoria dels casos (87,3%), tot i que en un terç hi ha hagut alguna incidència durant l'execució.

Reincidència

La taxa de reincidència és del 21,2% i és la mesura en què la reincidència es produeix més ràpid de mitjana (318,52 dies). En més de la meitat dels casos, el nou delictes ha comportat un ingrés penitenciaris (56,0%).

El fet d'analitzar una població petita (25 reincidents) i de disposar de poques variables no ens permet extreure resultats que expliquin millor la reincidència.

Gràfic 10. Taxa de reincidència dels internaments i taxes específiques

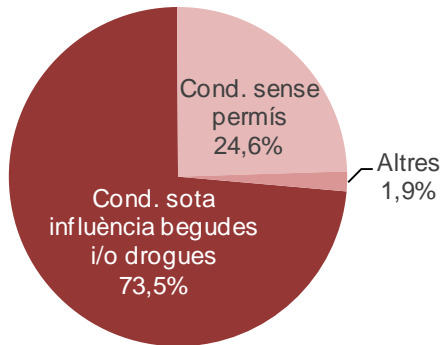
** Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

* Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.05$

8. Perfil i reincidència segons el delictes comès

8.1. Trànsit

Gràfic 11. Tipus de delictes de trànsit comès en la causa base

La categoria *Altres* inclou: *Conducció amb excés de velocitat* (N=68), *Conducció temerària* (N=46) i *Negativa a sotmetre's a proves de detecció de substàncies* (N=4).

Les dades referents als delictes de trànsit són força semblants a les dels TBC, atès que s'apliquen en el 92,2% d'aquests casos.

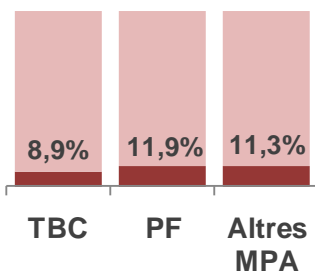
Diferències segons la MPA imposada

En els casos en què s'aplica un TBC, hi ha una proporció significativament més alta de persones sense antecedents, amb pocs fets a la causa base i sense incidències durant l'execució. El delictes *conducció sense permís* rep amb més proporció la mesura de TBC que la resta de mesures.

En canvi, els grups de programes formatius i altres MPA presenten, en proporció, més persones del perfil oposat al que acabem de descriure.

No obstant això, no s'observen diferències estadísticament significatives pel que fa a la taxa de reincidència en les diferents mesures de MPA imposades per delictes de trànsit.

Gràfic 12. Taxes de reincidència dels condemnats per delictes de trànsit segons la MPA imposada

6.268

persones

8% 29%

dones estrangers

21% 90%

antecedents compliment

9,1%
reincidència

Reincidència

La reincidència és del 9,1%. Nou de cada deu penats per delictes de trànsit a MPA no han reincidit.

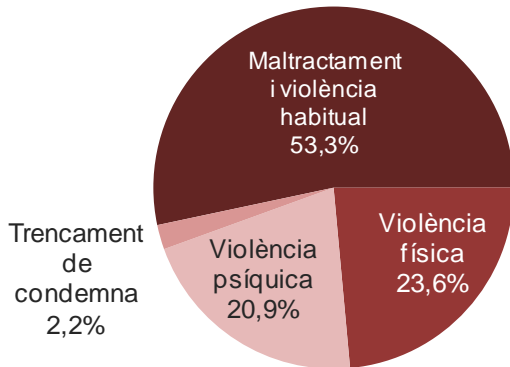
Comparada amb la reincidència dels condemnats a presó pel mateix tipus de delictes, la de MPA és molt més baixa (17,8 punts de diferència), però també s'observa un perfil més preservat, amb menys antecedents i amb més especialització delictiva en cas de reincidir.

Tenir antecedents i presentar incidències durant l'execució de la mesura són indicadors negatius per a una possible reincidència.

Les persones que han estat condemnades per *conducció sense permís* presenten una reincidència estadísticament superior (14,3%). Això segurament té a veure amb el perfil de les persones que cometen aquesta modalitat de delictes: més proporció d'estrangers, amb més antecedents, més incidències a l'inici de la mesura i, en la reincidència, més ingressos a la presó pel nou delictes comès.

8.2. Violència de gènere

Gràfic 13. Tipus de delictes de *violència de gènere* (VIGE) comès a la *causa base*

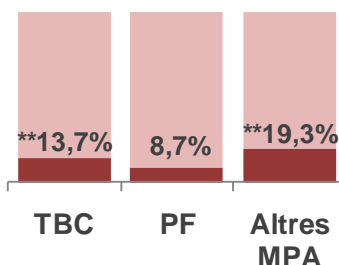
La MPA més imposada per delictes de *violència de gènere* és el PF (55,7%) seguit dels TBC (39,3%).

Diferències segons la MPA imposada

El tipus de delictes influeix en el tipus de mesura imposada. Els penats per *maltractament i violència habitual* estan sobrerrepresentats en *altres* MPA (TTA i INT). Els que han comès un delictes de violència de gènere *amb violència física* reben amb més proporció PF i els que han comès un delictes de *violència psíquica* en més proporció reben TBC.

En destaca, també, que els condemnats a PF reincideixen en menys proporció que els que han realitzat uns TBC o una mesura terapèutica (TTA o INT). Això vol dir que, o bé el perfil de l'agressor de *violència de gènere* a qui se li aplica el PF és diferent i més preservat que la resta o bé la mesura té un millor impacte en termes d'eficàcia.

Gràfic 14. Taxes de reincidència dels condemnats per *violència de gènere* segons la MPA imposada

** Significació estadística respecte al total; $p \leq 0.01$

1.769

persones

6% 38%

dones estrangers

34% 90%

antecedents compliment

11,2%
reincidència

Reincidència

La reincidència dels penats per delictes de VIGE és de l'11,2%.

Aquesta taxa és 15,1 punts més baixa que la dels condemnats a presó per la mateixa tipologia delictiva. Ara bé, a la presó trobem una proporció força més elevada de persones amb antecedents i amb trencaments d'ordres de protecció a la víctima. Això ens indica que, també respecte a la violència de gènere, el perfil penitenciari és diferent al perfil de MPA.

8.3. Contra les persones i contra la llibertat sexual

253 + 25

C. persones + llib. sexual

9% 19%

dones estrangers

50% 83%

antecedents compliment

11,9%
reincidència

Les *lesions* i les *amenaces* són els principals delictes que es cometen en aquesta categoria agrupada.

La imposició de les diferents mesures està molt repartida entre TBC (34,5%), PF (30,2%), TTA (26,6%) i internament (8,6%).

Tot i que s'observen diferències respecte als antecedents (més proporció en cas de mesures terapèutiques) i les incidències (més proporció en TBC), les taxes de reincidència segons la mesura aplicada no són estadísticament diferents.

Reincidència

La reincidència és de l'11,9%, majoritàriament per delictes no violents (66,7%) i amb la imposició d'unus TBC (69,7%).

El fet d'analitzar una població petita (33 reincidents) i de disposar de poques variables no ens permet extreure resultats que expliquin millor la reincidència.

8.4. Contra la propietat

222

persones

10% 13%

dones estrangers

83% 73%

antecedents compliment

21,6%
reincidència

La majoria dels delictes *contra la propietat* són sense violència (67,6%) i la resta, robatoris amb violència i/o intimidació.

Les mesures terapèutiques en conjunt són les més aplicades: TTA (39,6%) i INT (21,6%). Els TBC també s'imposen a una tercera part dels penats (33,3%) i els PF, de manera minoritària (5,4%).

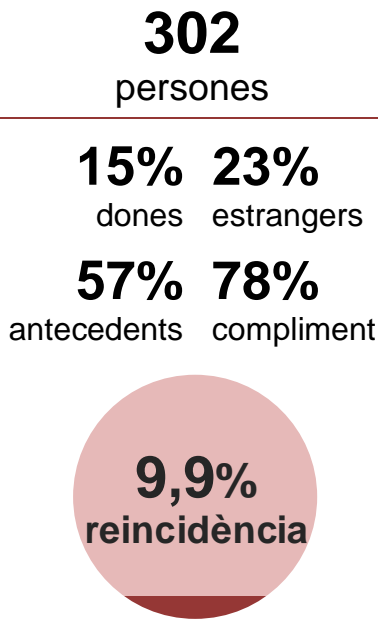
No hi ha diferències significatives en la taxa de reincidència quant al tipus de mesura aplicada, si bé el TTA presenta la més baixa (15,9%) i l'internament, la més alta (29,2%).

Reincidència

La reincidència dels penats per aquests delictes és del 21,6%, consegüent amb el fet que és el grup amb més proporció d'antecedents i d'incidències durant l'execució.

Pel mateix tipus de delictes, la reincidència penitenciària és del doble, 43,8% (Capdevila *et al.*, 2015).

8.5. Altres delictes

Aquest grup engloba un conjunt heterogeni de tipus delictius. La meitat d'aquestes persones van cometre un delictes *contra la salut pública* (31,5%) o de *trencament de condemna* (22,2%), però també s'hi inclouen *delictes socioeconòmics*, *contra l'ordre públic*, *contra les relacions familiars*, *contra l'honor i la integritat moral* o *contra l'Administració pública*.

La mesura més aplicada són els TBC (55,0%), seguits del TTA (33,4%) i amb menys freqüència, els PF (6,3%) i l'internament (5,3%). Les mesures terapèutiques s'imposen majoritàriament pels delictes *contra la salut pública*, mentre que els TBC i els PF per la resta.

No s'observen diferències significatives entre les mesures pel que fa a la taxa de reincidència.

Reincidència

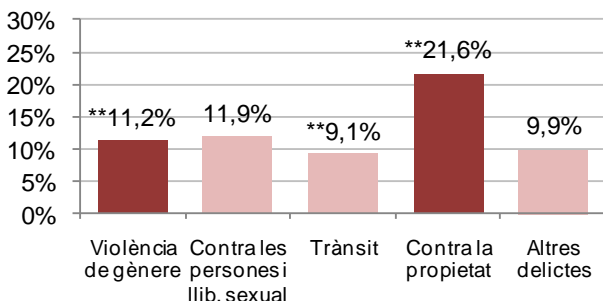
La reincidència és del 9,9%.

El nou delictes és majoritàriament no violent (72,4%), però també molt heterogeni.

9. Comparativa en la reincidència segons el delictes

Els delictes de *trànsit* són els únics que presenten una taxa de reincidència per sota de la mitjana a escala estadística (9,1%). En canvi, els delictes *contra la propietat* i de *violència de gènere* suposen una reincidència superior (21,6% i 11,2%, respectivament).

Gràfic 15. Taxa de reincidència segons el delictes

** Significació estadística respecte a la taxa general; $p \leq 0.01$

De mitjana, els condemnats per delictes de *trànsit* són els que reincideixen més tard i amb menys freqüència. I, d'altra banda, les persones que han comès delictes *contra la propietat* són les que reincidirán més ràpid i cometran més nombre de reincidències.

Resulta molt complicat, però, extreure conclusions contrastades dels resultats obtinguts, fonamentalment per dues debilitats importants de la recerca: la primera és que disposem de poques dades recollides relatives als subjectes infractors, i per tant és molt difícil explicar les diferències. La segona és que intuïm una *xifra negra* molt important en cert tipus de delictes, especialment els de *trànsit*: el condemnat pot haver comès una nova infracció amb moltes possibilitats de no ser detectat, o quedar-se amb la sanció administrativa sense arribar a la via penal. Per tant, cal anar amb molta prudència en la interpretació d'aquestes dades.

10. Conclusions

1. Les MPA són penes més complementàries que alternatives.

Al llarg d'aquests primers anys del segle XXI, ha augmentat l'aplicació de les mesures penals alternatives tant a Catalunya com a la resta d'Espanya, però també el nombre de persones que han ingressat a la presó. Com que aquests augments no s'han vinculat a un augment de la taxa de criminalitat (al contrari, aquesta taxa està baixant), la primera gran conclusió a què podem arribar és que les MPA són penes més complementàries que alternatives a la presó. S'apliquen a persones i situacions sobre les quals abans no s'intervenien penalment. Ara bé, si no existissin, potser la pena de presó hauria augmentat per respondre a nous delictes (VIGE i delictes de trànsit).

2. Quan parlem de MPA estem parlant majoritàriament de la pena de treballs en benefici de la comunitat, que suposa el 77,1% de totes les mesures estudiades.

En segon lloc i a molta distància, trobem els programes formatius (17,2%). El tractament terapèutic ambulatori (4,4%) o l'internament en un centre especialitzat (1,3%) són mesures residuals en el conjunt de mesures que preveu la llei.

3. L'aplicació de les MPA es fa prioritàriament en funció del delicte comès, bàsicament relacionat amb el trànsit (70,9%) i la violència de gènere (20,0%). Es tenen poc en compte les característiques criminògenes de l'individu.

4. La majoria dels TBC (84,9%) s'imposen al conjunt de delictes relacionats amb el trànsit. En canvi, els de VIGE reben amb més freqüència un PF (55,7%), tot i que el TBC també és una mesura percentualment important (39,3%).

5. El temps que es triga a iniciar una MPA a Catalunya considerem que és excessiu.

El temps que triga l'aparell judicial a dictar condemna és de 348 dies de mitjana (11,6 mesos). Després es triga 220 dies de mitjana (7,33 mesos) en l'assignació del recurs des de la data de la condemna. Aquests temps ens semblen excessius comparats amb la durada del compliment, el qual no arriba a l'any en el 82,1% dels casos. Les persones que no han estat reincidents presenten una mitjana de durada en tots els períodes de compliment inferiors als que sí que han estat finalment reincidents.

6. Manca informació personal bàsica sobre els condemnats a MPA que permeti fer anàlisis i propostes més ajustades a les necessitats criminògenes de les persones ateses.

A la base de dades que hem explotat per a la recerca es registren, de manera estructurada, poques dades de caire personal i sociodemogràfic. Per tant, no hem pogut recollir la informació necessària que permeti identificar perfils d'infractors i, així, analitzar les diferències entre ells, especialment respecte a la reincidència.

No obstant això, el que podem afirmar és que els condemnats a MPA tenen una edat mitjana de 34 anys en el moment del delicte, que una quarta part tenen antecedents penals i, dins d'aquest grup, la meitat ha passat anteriorment per un centre penitenciari.

7. Hi ha diferències significatives entre els infractors que compleixen una MPA per un delicte de trànsit o de violència de gènere amb els que compleixen una pena de presó per aquests delictes.

Quan es compara el perfil de l'infractor que compleix una MPA amb el de qui compleix una pena de presó es troben diferències significatives tant en el nombre d'antecedents com en les reincidències (a la presó trobem xifres més elevades en ambdós casos). No podem saber, però, si la variable *antecedents* és suficient per poder explicar les diferències en la reincidència o si cal considerar altres indicadors personals, socials i penals que també incideixen en la imposició d'una MPA o d'una pena de presó.

8. La taxa de reincidència general de MPA (2015) és baixa.

Nou de cada deu persones que han estat condemnades no han reincidit en els cinc anys posteriors al final del compliment de la condemna. Aquesta taxa ha baixat 5,7 punts respecte al mesurament anterior fet per Villacampa (2006), tot i que el perfil de la població al qual s'apliquen les MPA i el tipus de delicte han canviat molt en aquests anys i, per tant, cal ser cautelosos amb les comparacions.

9. Les MPA més aplicades, els TBC i els PF, tenen la mateixa taxa de reincidència, 9,7%.

La reincidència de les persones que segueixen un TTA és del 11,7% i la dels que compleixen un internament, del 21,2%.

10. **Per delictes, la taxa de reincidència més baixa i estadísticament diferent a la taxa mitjana correspon a les persones que han comès un delicte de trànsit (9,1%). La més alta i diferent a la mitjana és per als que han dut a terme un delicte *contra la propietat* (21,6%).**

Les persones que han comès un delicte de *trànsit* tenen una taxa de reincidència estadísticament inferior a la resta (9,1%), tot i que les recerques sobre aquest tipus delictiu assenyalen que la *xifra negra* és molt alta (es cometen molts delictes que no són detectats). D'altra banda, presenten una taxa superior als que han comès un delicte de *violència de gènere* (11,2%) i *contra la propietat* (21,6%).

La resta de categories delictives no mostren una taxa de reincidència diferent a la general.

11. **Respecte als delictes de *trànsit*, trobem diferències significatives en la reincidència entre els infractors que han comès un delicte de *conducció sense permís* (taxa del 14,3%) i els que han estat condemnats per *conducció sobta la influència de begudes alcohòliques* (7,4%).**
12. **Les variables recollides que resulten més predictores de la reincidència són: tenir antecedents penals i haver tingut incidències durant el compliment de l'MPA.**
13. **La mesura més imposada en la reincidència torna a ser una MPA, excepte en els delictes *contra la propietat*, per als quals s'imposa presó en major proporció (54,2%).**

11. Propostes

1. Els resultats de la recerca en relació amb la reincidència de les persones que han complert una MPA ens permeten afirmar dues coses:
 - Que es pot apostar per ampliar l'aplicació de MPA a sectors que ara reben respostes de mesures privatives de llibertat.
 - Que no cal, si més no fins a la propera avaluació general de la reincidència, plantejar reformes legislatives encaminades a endurir les condicions d'accés ni a ampliar la durada de les mesures existents.
2. Les MPA són molt més àmplies i diverses que els TBC. Seria bo desenvolupar més l'ús de la resta de mesures.
3. Seria positiu vincular més l'aplicació de les MPA a les necessitats criminògenes dels infractors per tal de millorar l'efectivitat de les mesures. Caldria aplicar de manera més personalitzada aquelles que tinguin més en compte els dèficits a treballar en el subjecte per assolir el desistiment en el delicte. Seria interessant realitzar algun tipus de cribatge o detecció de necessitats/riscos de l'infractor que optimitzés la mesura a utilitzar i la forma d'aplicar-la en relació amb la finalitat d'evitació de la reincidència que persegueix.

Dos possibles exemples pràctics serien, en primer lloc, els delictes de trànsit relacionats amb la conducció *sota la influència de begudes o tòxics*: caldria valorar si la problemàtica té principalment a veure amb una drogodependència activa i, per tant, aplicar-hi més mesures de TTA o internament. I, en segon lloc, els delictes de violència de gènere: caldria fomentar més els programes formatius amb l'enfocament del treball sobre els riscos i els dèficits criminògens dels infractors en els delictes de maltractament i violència habitual, violència física, violència psíquica (en lloc del TBC).

4. La literatura científica consultada remarca la importància d'estudiar les variables psicosocials i personals per poder fer una bona anàlisi de la reincidència i de les seves causes. També dels procediments seguits en l'aplicació de la mesura. Per poder avaluar fins a quin punt la mesura és efectiva per disminuir la reincidència, cal que els expedients dels infractors tinguin recollides aquestes variables. Per tant, s'ha d'instal·lar en l'organització professional la necessitat de recollir dades rellevants de manera sistemàtica i cal que es millori la base de dades (SIJJ/MPA) per facilitar aquesta tasca.

Referències

- Bonfill, R., Ruz, S., Casado, M. i Moreno, C. (2013). *L'eficàcia de les suspensions judicials amb obligació de tractament de deshabitació*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Capdevila, M. (coord.) (2015). *Taxa de reincidència penitenciària 2014*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Cid, J. (2007b). *Reincidència comparativa entre penes. Són les penes alternatives més efectives que la presó en l'evitació de la reincidència?* Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Justidata 36. (2003). *Les mesures alternatives a la pena de presó iniciades a Catalunya sota el control de l'administració (maig 1996-maig 2003)*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- Villacampa, C. (2006). *Penas alternativas a la prisión y reincidencia: un estudio empírico*. Cizur Menor, Navarra: Thomson Aranzad.
- Villacampa, C., Torres, N. i Luque, M.E. (2006). *La reincidència en les penes alternatives a la presó a Catalunya*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons el text complet de la qual es troba disponible a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.ca>

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia) i no se'n faci un ús comercial ni es transformi per generar obra derivada.